

Exodus

Telik, múlik. Mennek, jönnek. Harangszó, ember, vice versa egymásba olvad.

A maradók az asztalra borulnak, egyesek lassan hajtják fejüket a karjukra, egy kicsit ledőlnek, mormolják részeg-álmosan, poharukat újratölti a lassan mozgó idő, tömény után bort, és megint töményt, sose ürüljön ki teljesen, csak fogyjon. Az ember Sziszifusz volt eddig, aki az időt görgette előre, látszólag valahogy eltöltötte, amit rá kiszabtak, hogy aztán a halál pillanatában együtt zuhanjanak a megsemmisülésbe. Szél csapja ki az ablakot, koppan a pohár az asztalon, pedig odakint sík terep terül szét, a viharok eddig nem voltak túl gyakoriak errefelé. A maradók felegyenesednek a zajra, és megint isznak, néha altatóra, a mozdulat fontos, ahogy egy marék gyógyszert a szájukba tömnek, mohón ráöntik a szeszt, és visszaesnek láz- vagy rémálmaikba. Az idő megragadja, felgörgeti az embert a mítosz hegyének ormára, néha fél kézzel is elbírja, olyan könnyű, máskor az istenért sem moccan az együgyűje, hiába harapja, acsarkodik, birkózik vele, megállnak a percek, az ember megint zuhan, sokszor a bukás az egyetlen dolog, ami fel tudja ébreszteni.

A maradók rájönnek, hogy mind ugyanabban a vaksötétben fekszenek, karnyújtásnyira, amit a mozdulatlanság teremtett. Suttogásukból szél támad, fodrozza a kútmély órák peremét, hó-rukk, a tompa hangzók zúgássá erősödnek, már sűrűsödik az idő, így elárulja magát, megfeszülve ring, mint egy dallam ősi korok mélyéről, szikra pattan, fénycsóvák repkednek, az újraindított idő barlangi mélyében mozgás támad, a maradók kézzel-lábbal magyaráznak, hiszen nemcsak látják, hallják is egymást. Az ember gyermek, ringatja az idő, mintha övé volna, ameddig engedi, az időnek mindegy, nem semmisülhet meg, ami sosem volt, marad ugyanúgy örökké. Friss hajnal indul útjára, nappal már dongók szállnak, ödöngenek a faluban a virágok körül, megtermékenyítő táncuk után arrébb állnak. Az erdő széle újra jelentőséget nyer, ahogy a harkályok mindennapos kopogtatása a fák törzsén, a gyík fényes, ragyogó háta egy szemvillanásban, míg eltűnik a kövek között, marhák bőgése zárja a sort a tarkaréten, ott lépik át a határt a távozók.

A táj? Sokszor gyűrődött, sokféleképp, először magára húzta, majd feltolta az eget, látóhatárt formált a síkból, kellett hozzá a szemben lakozó fénytörési hiba, hogy az ember a helyet elkezdje szépnek látni. Ez még egyetlen leendő távozót sem állított meg, szép hely mindenhol van, mondogatták, intonációjukból majdnem pontosan tudható volt, mikor indulnak el. A muhar kipusztíthatatlan maradt, igénytelensége némelyik maradót annyira elkésérítette, hogy fellógatta magát, padlás, erdőszél tudna mesélni erről. Egynapos kismacsák fulladnak bele a porba, ha meg nem sajnálják, és magukhoz nem édesgetik őket, az elterelt figyelem sokszor elég, kioltani a gyilkos ösztönt, most embert kell pótolni az állattal, a számok megnyugtatóknak. Betömní a lyukat az időn, ahol, mint a löszfalban fészkelő gyurgyalagok, könnyen megtelepszik a bánat, mélyre tud fúrni nagyon, ha enge-

dik, és legvégül beomlik az anyag, megbetegszik a test, csak egy lépés, hogy a lélek önként levesse nehéz kötényét, és örökre távozzon. Erecske fut az erdő közepén, minden távozó ivott belőle gyerekkorában, fecsegő tanú a víz, kérdezés nélkül felel, és mint a Styx vize, ez is határ a folyóig érve, abba belefolyva önmagát felejtí.

Tehát házaikban ülnek a maradók, az idő töményét isszák, nincs üres pohár, elég félig kiinni, majd ülni egy helyben gondolatok lombárnyékában, és a pohár megtelik. Mert mi lesz ezután? A menés elmúlik, a maradás örökké tart. Az ólakban az utolsónak mondott állatok esznek, utolsó adag moslék után mégis újabb adag jut nekik, pedig gondolatban az utolsó szemöldökfáig minden tűzre került, néhol tényleg lángok csapnak fel a házakból, a maradók farkasszemet néznek az ördög vörösén izzó tekintetével, amíg nagy nehezen eloltják.

Kutak pihennek a mezőn és a kertekben, por lepi be a tetejüket, örökmozgónak a mozdulatlanság halálos ítélet, a távozók elviszik magukkal a víz kékjét is, a maradók könnyeikkel pótolják azt, amit jó darabig nem tud megadni a beszáradt ég. Az út pikkelyes, fakó, övsömörhöz hasonlóan húzódik végig a falu testén, határtól határig, a táj genetikájában minden betegség belülről jön, a maradók fertőzik meg bánat herpeszével, elfojtott vágyaktól hepatitisz sárga, a sömör pikkelye lehull, széttöredezik, viharok keze fogja gyógyítani, sarat dagaszt, egybegyúrja, átformálja, napokig visszajár, hogy nedves ujjával kijavítsa az újrateemtés hibáit. Az erdő fái között nem jár senki, a maradók isznak és dolgoznak a ház körül, a távozókból hamarosan elhagyók lesznek az emlékezetben, házaikról egyenletesen pereg a vakolat, van, aki pontosan tudja, hova kellene visszahelyezni az elvitt tárgyakat, hogy minden a régi legyen. Kóbor kutyák fekszenek a porban, mellső lábuk közé száraz kenyeret vesznek és ropogtatják, beosztással élnek, csontos testükről kihull a szőr, amikor gazdáikról álmodnak, álmukban izomlázat kapnak, jár a négy lábuk, mennek utánuk. Van, amelyik nem akarja, hogy mások befogadják. Lesújtó nézéssel újra meg újra végigpásztázza a vidéket, sosem bírna idegen igát magára venni, mint az ember, éhen is hal, utolsó leheletét az erdőben futó ér mellett engedi ki, erdei tündérek kavicsot tesznek a szemére, megfogják gyöngye lelkét, viszik magukkal.

Egy kabát ott maradt egy fogason, soha többé nem viselik, emiatt sokáig újnak látszik majd, a beomló tető alatt is, ha valaki benézne a tátongó lyukon, szélviharok faragnak errefelé abrázióval, ledől a kémény, taliga hűlt helyére esnek a téglák, por, törmelék betemeti. A falakon fenyegetően fúj át a szél, kimozgatja az ablakkereteket, a kitört üvegben nézelődik a hold. Lenne itt munka, de a maradók egyelőre a maguk dolgával törődnek, csecsemők sírnak új fabölcsökben, a régi ér az erdőben patakká nő, a szél feltámad, gondosan szétszórja a növények magvait. Az idő duzzad kelesztő tájában, használnak belőle, de letakarják, és azonnal viszszanó, fogy és megtelik megint.

A maradó felgyűri ingujját, ragyog a határ, a csupasz földön lépkedve gyorsan el lehet érni a tarkaréthez, ha valaki már elindult ott legbelül. Az ólak nyitva állnak, a falak mögött állat lapul, nem tudja, mire jön ki, lassan szokja meg az új rendet, hogy moslékot tesznek elé, megvakarják a füle tövét, megpaskolják az oldalát. De hát állat, neki ennyi elég. Az ember gyűrt ingujjára néz, a cserzett bőr alatt futó erekre, szájában hagyma íze, markában érzi a jóféle kenyér korcának érintését. Nyel egyet, majd elindul, lépései alá gyűri a háta mögött erősödő kutyauga-

tást. Leméri a százegynehány lépést, de ott helyben nem maradhat, hiszen ő sosem akart innen elmenni.

Visszamegy a szántóhoz, belevág a földbe, gyorsan, ütemesen kapál. Talán ez hiányzott innen eddig, egy kör, ami a falut megvédje. Kicsi és sovány a távolból az ember, de a kutyák odagyűlnek köré, szaglásszák az illatát, ha elunták, befekszenek az árnyékba, még csak az kéne, hogy napszúrást kapjanak. Életük egyetlen nap, délután jön a gazda, bekeni a szőrüket hűsítő krémekkel, már nem nyalogatják le, mint először, megjegyezték, hogy érzéketlenné teszi a nyelvüket. Az ember messze van tőlük, más dolga akadt, ezt is megtanulták tisztelni, különben nincs itt semmi, amin acsarkodni kellene, az állatnak is jobb a békesség.

A beszéd nem indít lavinát, itt nincs sok ember, suttogni szoktak, mintha mindig éjszaka lenne. Próbálják megszokni, ahogy tavaszról nyár lesz, a szél duruzsolhat fülükbe, amit akar, ők most már örökké a szemüknek hisznek. A hátrahagyott állatok egészségéből vagy leromlásából következtetnek az elhagyók láthatatlan sorsára, nem rossz arány, a legtöbben boldogan élhetnek, azért az elhullott állatokat egy helyre temetik, hátha egyszer visszajönnek értük, legalább meg tudják mutatni. A mégis megmaradt háztájiakat nehéz szívvel eszik meg, és napokig gyűjtik az erőt, hogy újakat vegyenek. Ám szomorúak, amikor hazahozzák és elhelyezik őket, egyáltalán nem olyanok, mint a régiak voltak, a hús, a tej íze is megváltozik.

Tette, mintha ágyon ülne, és a kilincset bámulná, hogy mikor, ki lép be rajta, olyan egyértelmű. Ebbe a szobába többé nem jön senki. De ő sem tud innen más-hova menni. Pedig próbálkozik, de a határhoz érve megcsípi egy darázs, az erdőbe botorkál, belegázol a patakba, ingét megszaggatják a hozzáérő faágak, sír, mert nem hallja senki, csak a kutyák mennek utána, vidáman szaglásszák a nyomát, azt hiszik, játék lesz, vagy krémezés, előre érzik agyuk kicsiny szegletében a hűsítő mozdulatokat. Hogy fogom én mindezt elviselni, dacol magában az ember, és elindul az állatok után, hagyja, hogy kivezessék.

A szöveg megírásához József Attila *Határ* című verse nyújtott inspirációt.

